

לדבר שקום

מיסודו של המלוב"ן ראש המקובלים הגאון הצדיק רבינו מרדכי שרעבי זיע"א

י-ם	ת"א	חיפה	ב"ש
4:39	4:57	4:57	4:57
5:54	5:55	5:54	5:56
ר"ת:	6:32		

דבר ה'

מאמר השבועי באתר "על" המוקדש רבי בנימין שמואל'י שליט"א

הס מפניו כל הארץ!

שר של טומאה בבית הכנסת...

החתם סופר זצ"ל הסביר באחת מדרשותיו (דרשות חת"ס ח"ב, עמ' טו) בעניין איסור הדיבור בבית הכנסת כי בבית כנסת שבו המתפללים מדברים בזמן התפילה, הם גורמים בכך לסילוק השכינה ובמקום השראת השכינה הטומאה היא השולטת במקום. שר הטומאה הופך להיות בעל הבית של המקום, וכל התפילות הולכות לצד של הטומאה. והנה לשונו: "הקב"ה ברוב רחמי וחסדיו השאיר לנו מקדש מעט, בתי כנסיות ובתי מדרשות. אם אנו נוהגים בהם קודש, אז יש להם גם את קדושת ארץ ישראל והתפילות משתלחות מהן לשער השמיים, אך אם חס ושלום אנו נוהגים בהם בזיון ומדברים בהם דברים בטלים, הבל זה של דברים בטלים הוא טמא, ומתלבש בו שר של טומאה וגם הוא נעשה בעל הבית בבית הכנסת ומקבל התפילות ומכניסן אל החיצונים."

ענן שמונע מהתפילות להתקבל

הנמצאים בבית הכנסת ומדברים בזמן תפילה מזלזלים בכבוד ה', מבזים את קדושת המקום, ואף גורמים שתפילתם של יתר מתפללי בית הכנסת שמתפללים בכוונה לא תתקבל לפני יושב מרומים. וכמו שהסביר המגיד מקונוזין בספרו "עבודת ישראל": "צריך להיזהר שלא לדבר בבית הכנסת שום דיבור קל חוץ מהתפילה, כי כשמדבר דברים בטלים בשעת התפילה, דומה למי שמדבר עם המלך, והופך פניו ממנו ואומר: 'אדוני המלך, איני יכול לדבר עמך עתה, רק אדבר חפצי ומיד אשוב לדבר עמך', ובזה דוחק רגלי השכינה חס ושלום, ואף שאר העם המתפללים תפילתם בכוונה, יתכן שלא תתקבל תפילתם בעוון המדברים", וכן כתב רבי יהונתן אייבשיץ בספרו "יערות דבש": "אותם המדברים בבית הכנסת בוראים ענן שמונע מהתפילות לעלות... שלא רק מקלקל לעצמו שלא תתקבל תפילתו, אלא גורם לכל העם שלא יתקבל תפילתו" (יערות דבש, ח"א דרוש ד').

גבגעת שמואל, ישנו בית כנסת מיוחד במינו שלא מדברים בו דברים בטלים, וישנם עדויות שההרגשה בו שונה, ואף זוכים שהתפילות בו מתקבלות. ואף אנחנו נקבל על עצמנו להישמר בקדושת בית הכנסת ובית המדרש ולא נשיח בו דברים בטלים ואף שלא בשעת התפילה, ובזכות זה נזכה לכל הברכות והישועות ולבנין בית המקדש והחשת הגאולה ברחמים אמון. שבת שלום ומבורך.

שלמעלה. עכ"ל. וכן בעוד כמה מקומות בזהר הקדוש מצינו שהחמיר אף יותר מזה. ועל כן כל בעל נפש, יזהר מאד מאד מעון זה, ויזהר מלדבר אפילו שלא בשעת תפילה, ויוכיח לאחרים תמיד, כי זהו עון פלילי בעונות הרבים.

עוד מבואר בזהר הקדוש, שזה העוון גורם להאריך את גלותנו, וכך כתוב שם (אחרי מות דף ע"ה ע"ב) [בתרגום]: תנא, על שלשה דברים מתעכבים ישראל בגלות, שעושים קלון בשכינה וכו'. ודברי זהוהר אמורים על אלו שמדברים בבית הכנסת. על כן כל אחד יזהר בעצמו בדבר זה, וגם יוכיח לאחרים, ולמוכיחים ינעם ועליהם תבא ברכת טוב.

ואצטט כאן דברים שאמר מרן הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל (מהספר ברומו של עולם), וזה לשונו: **התפשטות המחלה הנודאה המפילה חללים רבים, נגרמת משום שאנשים מזלזלים בקדושת בית הכנסת ומדברים דברים בטלים בשעת התפילה.** וזהו הסיבה שהתפילות אינם מתקבלות לפני כסא הכבוד, מאחר שמדברים באמצע התפילה. והוסיף, **כי אם המתפללים יפסיקו לדבר בשעת התפילה, המחלה תיעצר.** עד כאן.

והנה על חומרת איסור שיחה בשעת חזרת הש"ץ, נפסק בשו"ע (או"ח סי' קכ"ד סעי' ז) וזה לשונו: לא ישיח שיחת חולין בשעה שש"ץ חוזר התפילה, ואם שח, הוא חוטא, וגדול עוונו מנשוא וגוערין בו. וכתב המשנה ברורה (שם ס"ק כ"ז) בשם האליה רבה בשם הכלבו: "אוי להאנשים שמשיחים בעת התפילה, כי ראינו כמה בתי הכנסת שנחרבו בשביל עוון זה". עד כאן.

וכבר כתב החיד"א הקדוש כי מוטב לאדם שיתפלל יחידי, ולא יתפלל בבית כנסת שמדברים בו דברים בטלים בשעת התפילה (וכ"כ בשרת להורות נתן ח"א או"ח סימן ט'). וכמובן שעדיף ללכת לבית כנסת אחר שלא מדברים בו.

ובעל התוספות יום טוב זצ"ל (הובא בס' שומר אמונים ח"ב עמ' רנ"ה) כותב בספרו: בעבר נהגו לרשום על קירות בית הכנסת "שתיקה יפה בשעת התפילה", אך במשך השנים כתבו משפט זה בראשי תיבות, "שיב"ה". ולפי עניות דעתי אין איש שם על לב להתבונן על הראשי תיבות, ויותר טוב לכותבן במילואן על הקירות. עד כאן. הנה זועק הגאון הנ"ל זצ"ל כי השמירה בדיבור בבית הכנסת מביאה לאדם אריכות ימים ושנים בטוב ובנעימים! (והובא גם בשם הרמ"ק הק').

"ה' ילחם לכם ואתם תחרישון" (יד, יד) רבותינו בעלי המוסר הביאו רמז נאה בפסוק זה: "ה' ילחם לכם", כלומר, על כל העבירות שעוברים ישראל חס ושלום, "ה' ילחם לכם", היינו שהוא ילחם בעבורכם, נגד שרי האומות המקטרגים עליכם בגלל העוונות שלכם, אך בלבד ש - "ואתם תחרישון", זאת בתנאי, שלא תדברו דיבורי חול בבית הכנסת או בלימוד, כי בעבור דבר זה, יש קטרוג גדול על ישראל, וכנגד עוון זה ה' לא יכול ללמד זכות על ישראל.

שכן ידוע הוא, ששרי האומות מקטרגים תמיד על ישראל, והנה על כל העבירות שמקטרגים על ישראל, השם יתברך נלחם עמהם ומלמד זכות על ישראל [וראה בסמוך (יד, טו)], חוץ מהדיבור בבית הכנסת, או בשעת הלימוד, שאינו יכול ללמד זכות. מהטעם, שכאשר רואים שרי האומות בישראל עוון גזל וגניבה או עריות וכיוצא בזה, ועומדים ומקטרגים לפניו יתברך, הוא יתברך משיבם: הלא כל אומה ואומה עושה אלפים ורבבות מעבירות אלו, ועל מקצת מישראל שעשו כן, אתם באים ומקטרגים? הלא הם בטלים במיעוט! ועוד, שהרי אתם הם הגורמים להם למעשים אלו, כי הם לומדים מכם.

אמנם, כאשר ישראל מדברים בבית הכנסת ונוהגים קלות ראש, או בשעה שלומדים ומפסיקים בדיבור או בשחוק וקלות ראש, בעוונותינו הרבים נותנים יד למקטרגים לקטרג בזקיפת ראש וביד רמה, ואין יכולת בידו יתברך כביכול להשיבם ולומר להם שגם אתם עושים כן, לפי שהאומות עומדים בשתיקה ובמוסר גדול בבית תיפלתם (הובא בשם הרב חיד"א, ובס' שי למורא דף עט, ובס' קדושת בית הכנסת עמ' כ"א).

חומרת הדיבור בבית הכנסת ובשעת הלימוד

ועל עוון זה כל החכמים והפוסקים הזהירו בספריהם הקדושים, גם בזהר הקדוש החמיר בעון זה, ובכמה מקומות הוכיח על כך עד מאוד, ובפרט בפרשת תרומה (דף קל"א ע"ב), וזו לשונו [בתרגום]: המדבר בבית הכנסת בדברי חול, אוי לו שהראה פירוד, אוי לו שגרע את האמונה, אוי לו שאין לו חלק באלהי ישראל, שהראה שאין לו אלהים ואינו נמצא שם, ואינו ירא ממנו, ונהג בקלון בתיקון העליון

עד היום ניכר המקום בו נקרע ים סוף

"וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ עַל הַיָּם וַיּוֹלֶךְ ה' אֶת הַיָּם בְּרוּחַ קְדָיִם עֲזָה כָּל הַלַּיְלָה וַיִּשָּׁם אֶת הַיָּם לַחֲרֵבָה וַיִּבְקְעוּ הַמַּיִם" (יד, כא)

הגאון המקובל רבי אליעזר נחמן פואה, תלמיד הרמ"ע מפאנו זצ"ל בחידושו על הגדה של פסח (על התיבות, אילו נקרע לנו את הים) מביא דבר פלא, שהמקום שנקרע ים סוף לבני ישראל, עדיין הוא ניכר עד היום.

ועמנו בישיבה ישנו אחד מהלומדים דף היומי זוהר יומי, שבא בקביעות, והוא ירא שמים גדול, ושמו רבי אברהם שבתאי הי"ו, ובעבר היה עובד באילת ליד ים סוף, והיו הולכים הוא וחבריו בשביעי של פסח לאמר שירת הים על ים סוף. וכה סיפר, שהיו רואים י"ב קרעים ביים. וחקרת אותן, אולי הוא דמיון? ואמר, אין זה דמיון, כי כזאת ממש ראינו בעינינו, ובכל שביעי של פסח בחצות לילה, רואים ממש שקריעת ים סוף נעשית בצורת חצי עיגול. עד כאן דבריו, והוא פלאי.

בפרנסה ובדיווג ישועת ה' מגיעה בדרכים שאינן צפויות

"וְהַמַּיִם לְהֵם חֲמָה" (יד, כט)

חכמינו ז"ל דימו שני עניינים לקריעת ים סוף, וכמו שאמרנו בגמ' פסחים (קה). קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף. וכן אמרו בגמ' (סנהדרין כב). קשה לזווג כקריעת ים סוף. שאל הרב הקדוש רבי בונם מפשיסחא ז"לע (אמרות טהורות ח"ב עמ' קפ"ב, ובשיח שרפי קודש ח"א עמ' כ"ה) הבה נשכיל ונתבונן, מה הדמיון בין שני עניינים אלו פרנסה וזיווג, לקריעת ים סוף, ומדוע דווקא שניים אלו דומים לקריעת ים סוף?

וכתב ליישב, כאשר עמדו ישראל ליד ים סוף, היו נתונים במלכודת, מצד אחד המצרים, ומצד שני הים. בשעה קשה זו קיוו ויחלו אז ישראל, שהקדוש ברוך הוא יעזור להם ויצילם על ידי שיעשה מלחמה עם המצרים, או שישאל יצליחו לברוח מפניהם, או שינצלו בדרכים אחרות. אבל שהקדוש ברוך הוא יבקע להם את הים, ובני ישראל ילכו בתוכו ביבשה, נס כזה לא עלה על דעתם כלל וכלל.

וכך גם האדם עורך ומסדר לעצמו המון תוכניות בעסקי פרנסתו וכן בענייני שידוכים, אמנם על פי הרוב, הדבר עולה בידו על ידי סיעתא דשמיא ממקום שהוא לא תכנן מראש, ולא חשב עליו כלל, מהמקור הכי לא צפוי. ובזה מיושב למה על שני עניינים אלו אמרו חז"ל, קשין מזונותיו וזיווגו של אדם "כקריעת ים סוף".

אוקירו לנשייכו, כי היכי דתתעתרו

אמרו בגמרא (ב"מ נט). אמר רבא לבני מחוזא, אוקירו לנשייכו, כי היכי דתתעתרו. עד כאן. פירוש, רבא אמר לתושבי מחוזא, סגולה לעשירות היא, לכבד את אשתו.

ושמעתי מחכם יעקב הדאיה שליט"א משם סבו ע"ה (הגאון ר' שלום הדאיה זצוק"ל), לבאר את הקשר שבין כבוד אשתו, לעשירות. שהנה בעת שאדם הראשון וחוה חטאו בעץ הדעת נתקללו שניהם, האדם בקללת (בראשית ג, יט) בזיעת אפך תאכל לחם, והיא בקללת (שם פסוק טו) והוא ימשול בך. ונמצא שמן הדין ניתן רשות לבעל למשול ולרדות באשתו ולהכריח אותה לכבדו ולשמשו כרצונו. ולכן אם האיש מתנהג בדקדוק שורת הדין, עומד על שלו בכל תוקף מבלי לוותר כלום לאשתו, הן עליה לקיים את גזירת ממרום "והוא ימשול בך" ולשלם את עונשה... אף הקדוש ברוך הוא מתנהג עמו במדה זו של שורת הדין, שגם עליו לשאת את קללתו "בזיעת אפך תאכל לחם" במלואה, ולכן יקשה עליו עד מאוד השגת מזונותיו. אבל בעל המתנהג בחסד וברחמים עם אשתו, ומיקל עליה מקללתה, ואינו מושל עצמו עליה, יזכה שאף הקדוש ברוך הוא יקל עליו מקללתו, ולא יצטרך להזיע כל כך בקללת הפרנסה, ויתעשר בהרחבה ובנקל.

יקדים להדליק נרות שבת

"לא ימיש עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה לפני העם" (יג, כב)

דבייתהו דרב יוסף הות מאחרה ומדלקת לה [נאשתו של רב יוסף הייתה מדליקה נרות שבת ממש סמוך לשבת] אמר לה רב יוסף תניא לא ימיש עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה לפני העם מלמד שעמוד ענן משלים לעמוד האש, ועמוד האש משלים לעמוד הענן [אמר לה רב יוסף למדנו שעמוד הענן היה מגיע מוקדם לפני שעמוד האש מסתלק וכו' ומכאן תלמדי להדליק מוקדם] סברה לאקדומה [רצתה להקדים הרבה ההדלקה] אמר לה ההוא סבא תנינא ובלבד שלא יקדים ושלא יאחר [מסכת שבת דף כג ע"ב]

א. לא יקדים למהר להדליקו בעוד היום גדול שאז אינו נכר שמדליקו לכבוד שבת וגם לא יאחר. ואם רוצה להדליק נר בעוד היום גדול ולקבל עליו שבת מיד, רשאי כי כיון שמקבל עליו שבת מיד אין זו הקדמה, ובלבד שיהא מפלג המנחה ולמעלה שהוא שעה ורביע קדם הלילה (שו"ע א"ח רסג, ד).

ב. מנהג ישראל בהרבה מקומות להדליק נרות ולקבל שבת עשרים דקות קודם שקיעת החמה וכן ראוי לנהוג. והמחמיר לקבל שבת מוקדם יותר תבוא עליו ברכה (הלכה ברורה רסג, לו).

ג. מכל מקום מי שאיחרה ולא הדליקה נרות עשרים דקות קודם שקיעת החמה יכולה להדליק נרות עד חמש דקות קודם שקיעת החמה (שם, לג).

ד. יש מאחינו האשכנזים שכתבו שמנהג ירושלים להדליק נרות ארבעים דקות קודם השקיעה (חומש עבד המלך כאן וע"פ), וכל אחד יעשה כמנהגו.

ה. ידוע המעשה עם מרן החפץ חיים זיע"א שנתן עצה עבור ילד חולה שיש בו סכנה שהרופאים נתיאשו לרפאותו, שההורים יקבלו עליהם לקבל שבת מוקדם ועל ידי זה נתרפא בנם (עיין אור השבת עמוד תלז).

חיוב לחם משנה בשבת

"וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁשִׁי לֶקְטוֹ לַחֵם מִשְׁנָה" (טז, כב)

אמר רבי אבא בשבת חייב אדם לבצוע על שתי ככרות דכתיב לחם משנה (שבת קיז ע"ב)

א. צריך לבצוע על שתי ככרות בכל סעודה משלש סעודות ויהיו שלמות זכר למן, מיהו לפי דברי רבינו האריז"ל צריך לסדר בשולחן שתיים עשרה ככרות בכל סעודה משלש סעודות וכו' (בא"ח ש"ש וירא טו).

ב. הלחם שמכין לשבת יהיה משונה לשבח בטעם ובמראה מהלחם שאוכל בחול והכי איתא בשאלות פרשת בראשית לחם משנה שהיה משונה בטעם ובמראה וכן את מוצא כל תבשילין שמתבשילין בשבת טעמן טעם אחר הוי לחם משנה (חומש עבד המלך כאן).

אמירת פרשת המן

"וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה מֵאֵל הָעֶמֶר מִמֶּנּוּ לְמַשְׁמַרְתְּ לְדֹרֹתֵיכֶם" (טז, לב)

איתא בירושלמי מסכת ברכות: כל האומר פרשת המן מובטח לו שלא יתמעטו מזונותיו (הובא בספר תשב"ץ סימן רנו וסיים: ואני ערב)

א. טוב לומר פרשת המן בכל יום כדי שיאמין שכל מזונותיו באים בהשגחה פרטית (שו"ע א"ח סימן א ס"ה ובמ"ב שם).

ב. בקריאת פרשת המן מחזק אדם אמונתו ובטחונו בהש"ת והוא "למשמרת לדורותיכם" כלומר שינהג לדורות שכל המתנזר מענייני עוה"ז ובוטח בה' - יזמין לו ה' לחם חוקו בלי עמל ויגיעה (עיין התורה והמצוה להמלבי"ם).

סגולות להצלחה

ב. מוצאו מהפסוק "ויוציאם בכסף וזהב ואין בשבטי כושל" (תהלים קה, ז). ועל כן יאמר פסוק זה מספר פעמים, ואחר כך יערוך תפילה לה' שיצליחהו בממון ובפרנסה טובה בזכות השם הקדוש שנתכוין בו שהוא כס"ה בפ"ז (עי"ח דרשות, ריש תרומה).

ב. סגולה טובה ומוצלחת, יכתוב שמות ארבע נהרות "פישון גיחון חדקל פרת", הכמה מיני צירופים ידועים על קלף, וימחקם ביין של הבדלה וישתה, ומאוד הפליגו בסגולה זו (תורה לשמה סימן תקיג).
ג. שם קדוש מסוגל להצלחה, הוא "כסה" בפ"ז".

א. טוב לראות את מצחו ביין בשעת הברכה על היין, ויכוין כי מצח מספר "הצלחה" (ע"ח שנה ב' בראשית).

אין לתת כל סכום שיהיה ללא רשותו (שו"ע סי' רמ"ח ס"ד, שו"ת שבט הלוי ח"ה סי' קלב).

שאלה: המתארח בבית מלון ומצא בחדרו חפץ שאין בו סימן, האם מותר לקחתו לעצמו?

תשובה: המתארח בבית מלון (אפילו של ישראל) ומצא בחדרו חפץ שאין בו סימן יש הסוברים דמותר לו לקחתו לעצמו, דלא אמרינן שחפץ שנמצא בבית מושכר וודאי שייך לאחרון אלא כשהבית היה מושכר לתקופה מסוימת ולא בבית מלון שמושכר לימים בודדים בלבד (פסקי הגר"ש אלישיב ע"י ספר משפט כהלכה ח"ב עמ' מ') ויש מי שנראה מדבריו שגם בבית מלון הוא של שוכר אחרון, לפיכך על המוצא לברר האם היה השוכר לפניו ישראל ואז עליו להשיב לו ואם היה גוי הרי הוא שלו (ע"י פתחי חושן אבידה פ"ג הערה י"ח).

שאלה: האם מותר להניח מעיל ספוג בגשם ליד הרדיאטור בשבת?

תשובה: אם המעיל יכול להגיע לחום שהיד סולדת בו (45-50 מעלות צלזיוס) כגון שמונח ליד תנור עם סלילים של אש, אבל אינו יכול להגיע לשיעור יד סולדת בו אפ"ל אם יניחוהו זמן מרובה מאוד מותר, וכדי שלא ישלש באיסור בישול ראוי להעמידו רחוק עד שיהיה ברור לו שלא יבא לידי יד סולדת בו (שו"ע סי' שא סעי' מו, מ"ב ס"ק קס"ז, פסקי תשובות שם אות א).

[הרבנים המשיבים: הרה"ג שלמה חיים אלימלך, הרה"ג משה בנזרי, הרה"ג עובדיה יוסף בן שלום, הרה"ג רועי לביא והרה"ג ינון שמש]

המקובל האלהי והנדיב המופלג רבי ניסים נחום זצ"ל - ט"ז שבט

מפיצי תורת הרש"ש בדור האחרון

רבי ניסים נחום זצ"ל נולד בשנת התרכ"ד 1865 בטריפולי בשלוב, למשפחה מיוחסת, משפחת נחום המפורסמת בעושרה ובאצילותה. שם אמו רבקה, אביו היה הגביר הנכבד כלפאללה נחום זצ"ל מגדולי טריפולי ונכבדיה, נשיא הקהילה ואחד הסוחרים הגדולים במדינה, ועסקיו המרובים בסחורות שונות הסתעפו גם למדינות הים.

במלאת כשנה לנשואיו, הופיע בביתם רב אחד, חסיד וקדוש, שליח כולל מארץ ישראל, מאחר וביתם של משפחת נחום היה אכסניה קבועה לשליחי דרבנן מארץ ישראל, וליתר אורחי הקהילה החשובים. הרב הזה, שם עינוי על הבחור הצעיר, שעשה עליו רושם כביר בטוב טעמו ושכלו הגדול ובנועם הליכותיו האנושיים, אך למרבה הצער, חסר היה רוח קדושת התורה ודרכי החסידות, וחיסרון זה ראה השליח הקדוש מתפקידו למלא ויהי מה. במשך שבתו בבית נחום, הצליח השליח להתקשר בעבודות נפשיות עם הצעיר המשכיל, ולא הרפה ממנו עד שהצליח להצית בליבו את הנצוץ הקדוש החבוי בעמקי נשמתו וללבוותו לשלהבת גדולה.

בשנת שש"ן עלה עם אמו הצדקת לארץ ישראל, ולמד קבלה בפי הרב שרעבי זלה"ה, ואחר מכן הזיל הון רב ויסד ושכלל ישיבה גדולה ללימוד הקבלה בשכונת "רחובות הבוכרים" וקראה בשם ישיבת "רחובות הנהר". בישיבה זו כינס חכמים גדולים מופלגים בתורת הנגלה והנסתר, ותמך בהם בתקציב הגון לכלכלת ביתם למען ישבו וילמדו ביום ובלילה בלי עול דאגת הפרנסה. כל כוחותיו הקדיש לביסוס הישיבה ולימוד הקבלה, ומישיבה זו יצאו כמה וכמה רבנים מופלגים בחכמת האמת לשמחת ליבו ואושרו הגדול. הוא עצמו למד בישיבה במרץ ובהתלהבות והוסיף יום יום קדושה, טהרה ופרישות.

בימי השובב"ם היה ר' נסים מתענה כל ששת השבועות האלה, והיה משפיע גם על חבריו ומכריו ללכת בדרכיו להתענות בימי תשובה אלה. היו מתאספים יום יום בבית הכנסת שהיה מלא קהל עד אפס מקום, והיו מתפללים תפלת מנחה בעוד היום גדול, עם סליחות ובקשות בתחנונים ובכיה והתעוררות עצומה, וכך הוא זכה וזיכה את הרבים.

ספרים רבים וכתבי יד הוציא ר' נסים נחום לאור באמצעות הונו ואונו, ממש העשיר את ספרית הקבלה וחכמת האמת מתורתו של רבנו הרש"ש (ר' שלום שרעבי) זצ"ל וכוונותיו לפרטיהן, דבר אשר לא היה לעולמים. ואולם לרוב ענותו ויקרת תפארתו העלים שמו מספרי הקודש הנדפסים בהשתדלותו כ"ל.

הס מפניו כל הארץ!

רבים ושלמים מקהילות ישראל נהגו בימי השובב"ם לעשות יום אחד תענית דבור ולומר ג' פעמים התהילים ועוד ח' מזמורי תהילים כדי שיעלה כל המזמורים שקראו באותו היום כמנין תנ"ח. והוא אותיות 'חתן' וכנודע שחתן נמחלים לו עוונותיו.

והנה אע"פ שתיקון זה לא נתבאר בדברי מרן האריז"ל, ומי עוד שעלה שמים וירד לידע תיקון כל חטא לפי שרשו והשמות הקדושים השייכים בו, אך אעפ"כ תיקון זה אדם גדול אמרו, ונתקבל בכלל ישראל ע"פ המקובל הגאון רבי יצחק אלפיה זצוק"ל שכתב בספרו קונטרס היחיאלי שמי שמתענה יום אחד תענית דבור, ולומד את התהילים ג"פ פעמים כפי הסדר המובא שם נחשב לו זה כהפסקה גדולה "לתענית משבת לשבת" כמו שכתב הרב נועם אלימלך זיע"א, ותענית משבת לשבת נחשבת לשישים וחמש אלף ושש מאות תעניות.

וכן מנהג ישיבתנו הקדושה 'נהר שלום' תכב"ץ ע"פ מה שהנהיג מו"ר ראה"י המקובל האלה"י

כמוה"ר מרדכי שרעבי זצוק"ל לעשות יום אחד תענית דבור בישיבה כסדר הנ"ל, וכן הנהיג גם ראש הישיבה הרב יהודה צדקה זצוק"ל מחמת מעשה שהיה, שביום ט"ו בשבט יעשו בישיבת פורת יוסף תכב"ץ סדר התענית דבור כמבואר. וראה עוד למו"ר הגרב"צ אבא שאול זצוק"ל באור לציון חכמה ומוסר (עמ' לב) מה שכתב בזה.

וכבר כתב הגר"א באגרתו הק' עלים לתרופה "ועד יום מותו צריך האדם לייסר את עצמו, ולא בתענית וסיגופים כי אם ברסן פיו ובתאותיו, וזוהי התשובה, וזה כל פרי העולם הבא וזהו יותר מכל התעניות וסיגופים שבעולם, וזהו יכופר לו כל עון, וניצל משאול תחתית" [והביאו הח"ח בספר שמה"ל שער התבונה ריש פ"ב וראה עוד במשנ"ב תקע"א סק"ב].

וכבר נודע מה שכתב הבא"ח (בשו"ת ר"פ) לבאר טעם הפדיון שעולה במקום תענית, לפי שהצדקה תיקונה בעשיה כמו התענית, וגם היא כתענית וקרנן הממעט חלבו ודמו על כן מועילה במקום תענית, ועל פי זה יש לבאר גם ענין התענית דבור בצרוף קריאת התהילים שהם תורה שבכתב שהיא בעשיה, כמבואר בשער הגלגולים, וגם היא כקרנן וכמו שאמרו בגמ' (מנחות קי). כל העוסק בתורה אינו צריך לא עולה ולא חטאת ולא מנחה ולא אשם. כל שכן אם גם נותן צדקה לפדיון תעניותיו דמנהיג כל זה לכפרת עוונותיו כתענית וה' הטוב יכפר בעד.

תעלומת ההתעלפויות...

סיפר הרב מאיר גרוזמן שליט"א: מידי שנה בשנה אני מקיים קורס ליהדות באחת האקדמיות הצבאיות בארץ. קורס זה כולל שיעורים בנושאי יהדות שונים, החל ממעמד הר סיני וכלה בספרות השו"ת בת זמננו. אין כוונת הקורס לחזרה בתשובה, אלא הרחבת הידע וההשכלה היהודית הן שמהוות נר לרגלי התכנית.

עקב הזמן הקצר אין אפשרות להקיף את כל הנושאים הקיימים ביהדות ואני נוהג לתמצת ולהתרכז בנקודות העיקריות ובעניינים הבסיסיים של היהדות.

היה זה יום חורפי כאשר ישבו לפני למעלה ממאה קצינים בכירים והאזינו לפרק העוסק במהות הנבואה, ובייחוד של נביאי ישראל.

בשלב זה הורמה אצבע ואחד השומעים ביקש לדעת, אם קיימים בימינו אנשים בעלי שיעור קומה, המהווים תחליף לנביאי התנ"ך. ה'רשת' נפרסה לרגלי ואני נלכתי בה, גלשתי מן ההרצאה והחילתי לתאר את צדקותם של ל"ו הצדיקים הנמצאים בכל דור, את גדלותם של חכמי התורה ופוסקי ההלכות, את קדושתם של גדולי החסידות ואת סגולתם של יודעי ח"ן. לא נקבתי בשמות של אישים, וודאי לא הצבעתי על צדיקים בני זמננו. לרגע נדמה היה לי כי תשובתי סיפקה את השואל וכי אני רשאי לשוב אל הכתוב שממנו סטתי.

אולם לא, כאן הורמה יד נוספת וקצין צנחנים בדרגת סגן אלוף, העונה לשם המשפחה סמואל, קם על רגליו, ביקש את רשות הדיבור ואמר: "המרצה דיבר על החסידות ועל אישיה מבחינה תיאורטית, כחוקה, כצופה מן הצד, כאדם הסוקר תופעות היסטוריות, אך אני מבקש לספר לפניכם סיפור אישי. נולדתי בבוקרשט להורים שהיו רחוקים מחיי הדת ומקיום המצוות. שנות הקומוניזם עשו את שלהן והתנכרות הורי ליהדות תאמה את האוירה הכללית בבירתה של רומניה. שלוש השנים הראשונות עברו עלי כפי שהן עוברות על כל תינוק בריא ושלם. אולם לאחר מכן הופיעה אצלי תופעה שמעולם לא שמעתי עליה: החילותי להתעלף ולאבד את ההכרה עם כל רעש שעלה באזני. די היה בנפילת כוס ובהתנפצות על הארץ כדי שאתעלף.

אוטובוס שעבר ליד חלון ביתנו ברעש מנוע רגיל, גרם אף הוא להעתלפותי. כל קול הלמות וקול שאון, אף שאינם יוצאי דופן, גרמו לי להתמוטטות. הורי נחרדו לנוכח התופעה והחלו לשחרר לפתחם של רופאים ולמוצא פיהם. הרופאים, מצידם, בדקו אותי בכל הבדיקות האפשריות, חדרו לתוך אוזניי, פלשו למערכת עצבי ונברו בנבכי מוחי. לא היה מקום בגופי שלא עבר תחת שבטם, אך התוצאה הייתה אפסית. החידה נותרה חידה והתעלומה לא נפתרה.

הורי קיבלו מן השלטונות היתר מיוחד לנסוע לוינה, ואף להרחיק עד ברלין המערבית כדי למצוא מזור למחלתי. זכורני כי בנסיעה לערים אלו עטפו הורי את אוזני בשכבות צמר עבות כדי לאטמן ולגונן עלי מפני כל רעש אפשרי, ועל אף זאת איבדתי את הכרתי במסעות אלו פעמים אחדות.

כמצופה, לא נמצאה אף בערים אלו כל תרופה למחלתי. הרופאים הרימו את ידיהם. לא אשכח את סיפוריה של אמא על היאוש והדיכאון שתקפו אותה, שעה ששבה עמי לבוקרשט, לאחר שרופאים אלה הודיעו לה כי אין יותר מה לעשות. יום אחד, כשאמי שחה על אסונה לאחת מחברותיה, הגיבה זו ושאלה: "ואצל הצדיק הייתם?" אמר, שמעולם לא ביקרה אצל צדיק ומילה זו הייתה עבורה מילה ארכאית בלבד, פקחה את עיניה בהבעת תמהון, על אף זאת החלה להתעניין בצדיק, בדמותו, בכתובתו, ובמיוחד - ביכולתו להעלות ארוכה למחלתי.

חברה זו הרבתה לדבר בשבחו של הצדיק ואף סיפרה צרור עובדות, אישיות, על הישועות שמשפחה חוותה אצל צדיק זה. מה לא עושה אמא למען בנה החולה? מאמינה או לא מאמינה - כשמחפשים עוגן הצלה מוכנים להיאחז אף בעלה נידף. כך חשבה אמי והחליטה להיכנס עמי אל הצדיק. כשהגענו לביתו השעה הייתה שעת אחר הצהריים מאוחרת. הגבאי הכניסנו אל חדרו של הצדיק ואמי החלה לתנות את צרותיה.

אני זוכר, כי כילד בן ארבע לערך, עמדתי והתבוננתי בצדיק. דמותו הייתה בוהקת מזוה ומטוהה, עיניו היו טובות, רכות, מלאות רחמים, ופניו הביעו אחריות, ריכוז וכובד ראש. 'כך נראה מלאך, חשבתי. הוא הרבה להתעניין במחלתי ובתולדותיה, ברופאים שטיפלו בי ובמרכזים הרפואיים שבהם ביקרתי, לאחר שקיבל תמונה מלאה על מצבי, הרהר רגע ושאל את אמי, אם היא קיימה בי, כבכור, מצוות פדיון הבן?

אמי תמחה ושאלה לפרש מילים אלו, היא מעולם לא שמעה על טקס בשם זה. הצדיק הסביר לה במתינות את נוהל קיום המצווה ואת משמעותה, והציע לה להמתין בפרוודור עד לשעת בין הערביים, ואז, כך אמר, לכשיגיעו מתפללים לתפילת מנחה וערבית, נזמין עשרה יהודים וכהן ונקיים את המצווה. זכורני, כי בתום ה'טקס' הושיט לי הצדיק את ידו ואיחל לי, שבזכות המצווה אבריא מכל מחלה, והוסיף את המילה הגורלית: ומיד.

מרגע זה ואילך, פסקו ההתעלפויות והפכתי לילד רגיל, בריא ושלם. שכבות צמר הגפן הוסרו מעל אזני, החלונות שבביתנו נפתחו מחדש וקול רעש גדול שעלה באזני - לא הזיק לי יותר. הנוכחים באולם ההרצאות הקשיבו לסיפור בקשב רב, וראיתי, כי דבריו עשו רושם על השומעים. מכל עבר נשמעה השאלה הצפויה: "מי היה צדיק זה?" תשובתו של סמואל לא בוששה לבוא: האדמו"ר מביאהוש, הגר כיום בשדרות רוטשילד 112 בתל אביב. והוסיף: "זה שנים שאני ובני משפחתי עולים בערב ראש השנה לבית האדמו"ר להתברך לקראת השנה החדשה".

סמואל השתחרר בינתיים מהצבא, ופתח לו חנות לאבזירי רכב בדרום תל אביב. מאז לא ראיתיו. בהלווייתו של האדמו"ר זצ"ל, ראיתיו, עומד בשער בית העלמין שבנחלת יצחק ועיניו זולגות דמעות..." (אמונה שלמה)

רחובות הנהר
ט"ו בשבט

לקראת ט"ו בשבט המתקרב ובא ניתן להשיג בחנות הישיבה "סגולה" את הספר רחובות הנהר ט"ו בשבט.

בספר מאמרים יקרים לט"ו בשבט, הלכות ברכות ומעשרות, ברכות הנהנין בכוונות וסדר עריכת השולחן לט"ו בשבט עם זוהר ודברי תורה באכילת כל פרי בתוספת מדרשים נפלאים.

פרטים נוספים בטלפון: 02-644-33-00.

תיקון היסוד והעוונות
הכללי (תיקון אחרון)

א"ה ביום חמישי כה' שבט (16.2) יתקיים תיקון היסוד והעוונות הכללי בישיבתנו בשעה 12:30 בדיוק. התיקון נערך ברוב עם מתוך התעוררות גדולה כשלפני התיבה עובר כבוד מו"ר עט"ר שליט"א.

זוהי הזדמנות אחרונה להשתתף בתיקון היסוד השנה.

המעוניין להשתתף יקבל על עצמו כבר ביום רביעי בתפילת המנחה (מי שלא הספיק אפשר עד השקיעה) את התענית כמופיע בסוף תפילת העמידה [יש נוסח מיוחד לקבלת תענית עבור תיקון היסוד, הוא מפורסם בקבוצות ובאתר הישיבה].

לפרטים נוספים ולמסירת שמות ניתן להתקשר לטלפון 02-624-9000.